

פסחים ג הוספה

משה שווערד

1. שטמ"ק זבחים נו: אות ח

אזת: ח) ימים ולילה
אזת לילה אחריהן חל
הזבחי' סוף יאכל עד
יום: חל' כו' עד יום'

[ע'] מ"ה וקשה שהי' כו'ב הזבחי' בפסוק דיי'ט' שנפ'ל וקשה טור ויל דהו' העזר' לו נפ'ל קט'ר אלו טור' שלו אבל ביום הראשון נתמחו דעיקר' טעיה' לטבול' ביום הראשון ועל' שטמ"ק (ס) ליום ולילה וכן נבי' אשכנז' ספיקי' טור' אף על פי עדיין כשר וזמן אכילה וזכוב וזמנה סמט' יאכל ובפ'ק' דבשמי' פירש'י' תוס' סור"ג: (ס) תאלץ' בכל העיר' בו' (כ) דבר' חזקה' בו' עד וזמנה' דנפק' ל' כבוד' סדיק'ט' דהזבחי'

[ע'] מ"ה וקשה שהי' כו'ב הזבחי' בפסוק דיי'ט' שנפ'ל וקשה טור ויל דהו' העזר' לו נפ'ל קט'ר אלו טור' שלו אבל ביום הראשון נתמחו דעיקר' טעיה' לטבול' ביום הראשון ועל' שטמ"ק (ס) ליום ולילה וכן נבי' אשכנז' ספיקי' טור' אף על פי עדיין כשר וזמן אכילה וזכוב וזמנה סמט' יאכל ובפ'ק' דבשמי' פירש'י' תוס' סור"ג: (ס) תאלץ' בכל העיר' בו' (כ) דבר' חזקה' בו' עד וזמנה' דנפק' ל' כבוד' סדיק'ט' דהזבחי'

2. אור זרוע לצדיק: ז

ולכך התחיל בפסוק ואלה שמות לספר יחוסם שזה ענין גלות מצרים לברר ענין יחוס ישראל שהוא אמת שאין להם להתערב בגוים כי הם מיוחדים. ולכך התחלת מסכת פסחים אור לארבעה עשר ללמד שלא ידבר לשון מגונה כדאיתא בגמרא עיין שם. והיינו כי שלימות הלשון מורה על שלימות היחוס כמו שאמרו שם (ג' ע"ב) בכהן שאמר כזנב הלטאה ומצאו שמץ פסול [ואית דאמרי שחץ פסול ופירש רבינו חננאל עבודה זרה. זה מורה גם כן העדר היחס כידוע מדברי הרמב"ן על פסוק שורש פורה ראש] ובמגילה (כ"ה ע"ב) עד שאתה בודק בתועבות ירושלים וכו' ובדקו אחריו ומצאו עיין שם. ובקידושין (ע"א ע"ב) מיחסותא דבבל שתיקותא עיין שם: וזהו התחלת המסכתא להורות ענין המכוון ממסכת זו שהיא ענין הפסח ללמד לשון נקיה שהוא היחוס הברור. ...

3. ספר שערים מצ' בהל' גידה לד

[ומדברי הגמ' כאן מתרץ בתשו' חלקת יואב] והגהות על מניח מצוה יד' מה שהקשו האחרונים למה קללוהו לההוא ארמאה דאכיל פסחים בירושלים [ע"י במס' פסחים ג:], הא אינו מחזהר על זה, ותירץ כיון דכבר גזרו עליהם שיהיו כזבים לכל דבריהם, א"כ טימא את הקרבן פסח, והוי כגזול כיון שהפסח נפסד ע"י זה וע"י בצל"ח פסחים עג. דאזהרת כל בן נכר לא יאכל בו, להבין נכר מזהיר ואזהרתן היא מיתתן, וע"ש במנ"ח אות ב' שהסמ"ג לאוין שנר ס"ל דהלאו הוא על האוכל, וע"י בתשו' מהר"י אסאד אר"ח סי' נה-ו. וע"י בדברינו שם ג. ד"ה אשכחיהו].

4. קרו אורה על מסכת הוריות דף ג/א

גמרא אמר רב אסי ובהוראה הלך אחר רוב יושבי א"י שנאמר (דברי הימים ב', ז' פסוק ח') ויעש שלמה את החג כו' קהל גדול מלבוא חמת עד נחל מצרים, מכדי כתיב וכל ישראל עמו קהל גדול מלבוא חמת כו' למה לי, ש"מ הני הוא דאיקרי קהל כו', ובירושלמי איתא אמר ריב"ל לראיה הולכין מלבוא חמת עד נחל מצרים, ונראה פירושו דחיוב לעלות לראיה אינו אלא ביושבי ארץ ישראל דקרא דשלמה נאמר בראיה היינו בחג וש"מ דאין מחוייבין בראיה אלא מלבוא חמת עד נחל מצרים, ואם נאמר דש"ס זילין נמי ס"ל הכי, א"כ קשה קצת מנ"ל למילף מהאי קרא לענין הוראה דהא איצטריך מלבוא חמת כו' לראיה גופא, וי"ל דאכתי קהל גדול יתירא הוא דליכתוב וכל ישראל עמו מלבוא חמת עד נחל מצרים, קהל גדול למה לי, אלא למילף דכל היכא דכתיב קהל בתורה לא מיקרי קהל אלא היושבים בארץ ישראל, וא"כ גבי פסח נמי דכתיב ושחטו אותו כל קהל ישראל היינו קהל היושבים בא"י, וע' תוס' ריש פסחים ד"ה מאליה מי קספו לך שכתבו דהדר בחו"ל פטור מפסח וראיה, ותמה ע"ז המשנה למלך ז"ל, ומכאן קצת סיוע לדבריהם ז"ל, ויש לדקדק עוד מדאיצטריך לריב"ל למילף דהדר בחו"ל פטור מן הראיה מקרא דלבוא חמת כו'. ש"מ דלא ס"ל להא דרבי אמי דאמר כל מי שאין לו קרקע אינו עולה לרגל מלא יחמוד איש את ארצו, דאי ס"ל כר' אמי א"כ תיפוק ליה מלא יחמוד איש את ארצו נמי ליושבי חו"ל דהא לא קרינן בהו לא יחמוד איש את ארצו דחו"ל לאו ארצו, ואפילו יש לו קרקע בא"י כיון דאינו דר בה לא שייך בה לא יחמוד כו' בעלותך לראות כיון דבלא"ה אינו דר בה, ועפ"ז יש ליישב קצת מה שהשמיט הרמב"ם ז"ל להא דר' אמי, אלא דגם זה לא מצאתי בדברי הרמב"ם ז"ל דיושבי חו"ל פטורים מן הראיה, (אמר הכותב: עיין בספר קהלת יעקב להגאון המנוח מהר"י אבד"ק קארלין בחידושיו לפסחים שכתב טעם נכון לדברי הרמב"ם ז"ל בזה, וראיה מפורשת מבבלי וירושלמי לדברי התוס' דהדר בחו"ל פטור מן הראיה ע"ש):